

Leverans Stöd och regelverk

Dokumentet innehåller samtliga delleveranser från arbetsgruppen stöd och regelverk i projektet Livslångt lärande vid Uppsala universitet 2021.

Innehåll

- Sammanfattande dokument sid 1
- Workshop 1 - knäckfrågor i regelverket sid 3
- Workshop 2 - identifiera åtgärder och konsekvenser sid 9
- Delleverans 4 – Teknat Livslångt lärande sid 14

Arbetsgruppen för stöd och regelverk levererade efter sommaren en sammanställning av sitt uppdrag:

- Identifiera knäckfrågor i dagens processer för regelverket, både externt, UU internt och arbetssätt även på respektive vetenskapsområde.
- Genomföra en bedömning av förslag till anpassning av regelverket och åtgärda i de fall det är våra interna regelverk och det bedöms som relevant och bra ur ett helhetsperspektiv för universitetet. T. ex. möjlighet till flexibel antagning, kurspaket, kortare kurser, alternativa behörighetskrav eller urval

Arbetsgruppen för stöd och regelverk har arbetat fram möjliga knäckfrågor för arbetet med livslångt lärande (bilaga 1). De har också lämnat en rapport där de identifierat åtgärder och konsekvenser utifrån dessa knäckfrågor (bilaga 2).

De konstaterar i rapporterna att universitetet i och med satsningen på livslånga lärandet står inför ett paradigmskifte. För att få det livslånga lärandet så flexibelt som målgruppen önskar så måste vi gå från enhetlighet och masshantering till flexibilitet och individuella lösningar. Helst också med snabbare ledtider.

Konsekvenserna av detta påverkar dock bara delvis regelverket och då mest vad gäller (bristen på) adekvat systemstöd. Universitetet behöver hitta en balans för att få ett effektivt resursutnyttjande i de individuella och flexibla lösningarna. Det kommer att innebära en stor förändring av nuvarande policy kring att hela tiden vara transparenta med universitetets kursutbud. Här behöver universitetet bestämma sig för hur mycket resurser man vill satsa på livslångt lärande och även vilka förändringar i nuvarande policy man är beredd att göra.

LLL-Teknat - Utöver dessa två rapporter så har teknats projekt levererat en delrapport där man utökat den tidigare listan över knäckfrågor med mer konkreta exempel. Vid framtagande av nya LLL-kurser har det framkommit verkliga problem och i projektets fokusgrupper har det kommit upp en del frågeställningar kring om och hur det går att genomföra olika idéer.

Återigen blir det tydligt att det mesta inte är några regelrätta hinder utan mer en fråga om ökade kostnader och finansieringsmodell. Hur mycket ska utbildning för kompetensutveckling egentligen få konkurrera med den vanliga grundutbildningen – i slutändan handlar det om samma påse med pengar.

Omvärld – Under hösten har projektet träffat en rad olika universitet och högskolor och det är tydligt att finansieringsmodell och antagningsfrågor är viktiga knäckfrågor hos samtliga. Även de lärosäten som idag bedriver snabbt uppkomna kurser för yrkesverksamma med finansiering tex via KK-stiftelsen eller VINNOVA är också bekymrade över hur de sedan ska gå att få in i ordinarie utbildningsorganisation.

Förslag från LLL-TN hur detta tas vidare

Projektet konstaterar att här finns en hel del olösta frågeställningar och att det här är ett område där både Teknat och hela universitetet behöver arbeta vidare. En viktig slutsats är dock att det inte direkt är regelverket som ställer till problem. Det är tydligt att det går att genomföra en utökad satsning på livslångt lärande med ett mer flexibelt och individanpassat arbetssätt men att det är mer resurskrävande och kommer att medföra ökade kostnader. Här behöver universitetet centralt ta ett beslut hur mycket man vill satsa på det livslånga lärandet. Frågor kring en särskild finansieringsmodell för utbildning kring livslångt lärande är också högtintressant.

Inom Teknat behöver det föreslagna LLL-sekretariatet lyfta dessa frågor så att berörda instanser arbetar vidare med frågorna. Det gäller framför allt på institutionsnivå och här är det viktigt att vår utbildningsorganisation arbetar som en helhet. Många av de frågor som lyfts i den här rapporten behöver antagligen ett gemensamt svar över hela universitetet.

Nedan listar vi de olika hinder som framkommit i rapporten och förslag till hur de kan arbetas vidare med:

Inget direkt hinder i regelverket marginellt ökade kostnader – de här frågorna styr och ansvarar vetenskapsområdena och institutionerna i stort själva över. Här tror vi att ett LLL-sekretariat kan spela en viktig roll som spindel i nätet och göra listor över goda exempel etc.

Inget direkt hinder i regelverket men ökade kostnader – de här frågorna behöver hanteras centralt via studentavdelningen så att det fungerar likriktat för hela universitetet. Dock viktigt att det är vetenskapsområdena som måste ta fram och enas kring vilka förändringar man vill få till.

Regelverk – studentavdelningen har ansvar för merparten av dessa frågor som gäller utlysning och antagning. När det gäller regelverket kring fastställande av kursplaner görs det av fakultetsnämnden och på teknat är det delegerat till utbildningsnämnderna NUN och TUN. En viktig fråga när det gäller regelverket är att formulera behörighet till kurser som passar målgruppen. Frågan ingår i arbetet med att upprätta kursplaner vid teknat fakulteten.

Validering – ett område som inte lyfts i LLL-UU rapporten. Om det nya omställningsstödet blir verklighet så kommer det att krävas ett ökat fokus på validering och här kommer hela UU:s utbildningsorganisation med studentavdelningen i spetsen att behöva hitta ett bra system och samarbete. Idag kan individer ansöka om [bedömning av reell kompetens](#) genom att ladda upp arbetsintyg och andra relevanta meriter tillsammans med ansökan via [antagning.se](#). För beslut om antagning med reell kompetens kommer validering kräva ämneskunskaper som t. ex. studierektorer ute på institutionerna besitter. Det här är ett område som förespås växa framöver.

Finansieringsmodell – den här frågan behöver lyftas nationellt och gemensamt för hela universitetssektorn (tex via SUHF) för att kunna påverka utbildningsdepartementet. Idag diskuteras livslångt lärande framför allt via näringsdepartementet men här behövs en tydligare kontakt via utbildningsdepartementet. Vid senaste REDIR nov 2021 var det tydligt att flera lärosäten känner sig bakbundna på samma sätt. Det är ett ämne som är tänkt att avhandlas vid det externa seminariet den 16 februari "Universitetens roll i det livslånga lärandet"

Examinationsform och kursupplägg - de här frågorna ansvarar institutioner och utbildningsorganisationen över själva.

Livslångt lärande, sammanställning av workshop 1 - knäckfrågor i regelverket

En workshop hölls den 25 maj 2021 med arbetsgruppen med syfte att ”identifiera knäckfrågor i dagens processer för regelverket, både externt, UU internt och arbetssätt även på respektive vetenskapsområde”. Nedan finns en sammanställning av frågorna som kom upp, regelverk, hinder och möjligheter. Sist redovisas också en restlista med övriga frågor som bör hanteras, men som inte uppenbart tillhör arbetsgruppens område.

Bakgrund

Livslångt lärande omfattar både utbildningar som regleras av högskoleförordningen, utbildningar som regleras i uppdragsutbildningsförordningen och ev. också MOOC:ar som regleras i högskoleförordningen. Dessutom har Uppsala universitet egna regelverk, som är beslutade på olika nivåer i organisationen. Under workshoppen identifierades förutom knäckfrågor i form av lagar och regler också hinder som baseras på rutiner eller processer som inte är formellt beslutade. Dessutom är det tydligt att våra it-system emellanåt endast stödjer en viss process eller vissa processer vilket gör det mycket resurskrävande att arbeta på ett annat sätt. Systemfrågorna behandlas separat nedan.

De gemensamma regelverken, liksom systemstöden, utgår i många fall från att universitetet ska behandla alla sökande och studenter lika, vilket kan vara problematiskt om man vill nå en viss grupp med en utbildning. Det finns heller inte alltid nationella eller lokala *beslut* om att vi ska arbeta på just det sätt vi gör. Samordning (inom lärosätet och mellan lärosäten) har ibland uppstått för att hålla en viss kvalitet (exempelvis vid kontroll av meriter), men också för underlätta för presumtiva studenter att få överblick (exempelvis gemensamma ansökningstider över landet) eller för att spara på gemensamma resurser (ett begränsat antal ansökningsomgångar med samma arbetssätt). Nationellt ensade arbetssätt har sedan ofta utgjort en grund när IT-system har utformats, så både arbetssätt och systemstöd är utvecklade för att förhålla sig till ovanstående kriterier.

Identifierade knäckfrågor

I direktivet för projektet om Livslångt lärande vid Uppsala universitet identifierades följande utmaningar/knäckfrågor/problem:

Koncept och kursmodeller: studietakt, distributionsform - distans/digitalt/fysiskt, tillgänglighet - kurser på kvällar/helger, tvärvetenskapligt, internationellt – t. ex. kurser på engelska

Behov av stödsystem som underlättar: flexibel antagning, kortare kurser, alternativa behörighetskrav eller urval

Många av dessa identifierades också i workshoppen och presenteras nedan.

Behörighet och urval

Behörighet får bara vara helt nödvändig för att studenterna ska kunna tillgodogöra sig en viss utbildning. Ett eventuellt urval mellan behöriga sökande måste utgå från deras meriter. Inom det livslånga lärandet vill man emellanåt prioritera en viss grupp av sökande (t. ex. yrkesverksamma) eller se till att gruppen blir en lagom blandning av studenter från olika håll.

Regleras i: högskoleförordning (nationell), antagningsordning (UU)

Knäckfråga: Hur kan man rekrytera och anta vissa grupper (anställda, ålder, en viss bakgrund) trots att det inte handlar om uppdragsutbildning?

Att fundera på: måste man göra urval (hur vet man att det blir fullt)? Får vi ha först-till-kvarn?

Blandade studentgrupper

Det finns önskemål om blandade studentgrupper, det vill säga att deltagare i uppdragsutbildning, deltagare eller studenter i det livslånga lärandet och övriga studenter deltar i samma undervisning och lär av varandra. Det uppfattas ibland som problematiskt att få till utifrån ett regelverksperspektiv.

Regleras i: högskoleförordning (behörighet, urval), uppdragsutbildningsförordningen (om man vill blanda studenter och deltagare), kursplan (betyg, examinationsform, den fastställda behörigheten)

Knäckfråga: Hur kan man få en blandad studentgrupp med både yrkesverksamma och "vanliga" studenter i samma grupp för att få mer bredd och öka förståelsen för materialet utan att orsaka splittring genom olika villkor i samma grupp? Är regelverket ett hinder?

Att fundera på: Hur skulle det fungera för läraren med "en kurs" med olika omfattning och olika examination? Blir det jobbigt för läraren att hålla reda på? (Om man sätter fel betyg blir det en regelfråga.)

Tider och flexibilitet kring utlysning, ansökan och terminstider

Inom det livslånga lärandet kan behov av en viss kurs hastigt uppstå. Där vill man snabbt kunna ta fram en kurs, lysa ut och anta studenter som ska kunna läsa kursen i egen och flexibel takt. När kan man lysa ut, när kan man anmäla sig, när kan man anta studenter och hur länge kan en kurs pågå? Särskilt de internationella utbildningarnas antagningsprocesser kan vara utmaningar.

Bakgrunden till det system vi har idag med fasta tider för utlysning och antagning beror på samordning med andra lärosäten inför höst-, vår- och sommartermin och internationella kurser och program. Detta är främst för studenternas skull, så att de ska veta när utbildningarna kan sökas och kunna jämföra hela landets utbud samtidigt. Tidsplanerna är satta för kvalitetssäkring och för att lärare och studenter ska kunna planera. Terminstiderna är nationellt överenskomna för att fungera med såväl CSN:s regelverk som lärares semestrar och i viss mån samhällets behov av arbetskraft under sommaren (främst vården där många studenter täcker upp i semestertider).

Regleras i: SUHF:s rekommendationer för antagningstider för samordning mellan lärosäten. En intern riktlinje för terminstider finns framtaget utifrån SUHF:s rekommendationer. CSN:s regelverk.

Knäckfråga: kan man ha andra, mer flexibla tidsplaner för utlysning av kurser inom det livslånga lärandet? Kan man ha andra terminstider? Flexibel längd på kurs beroende på deltagarnas önskemål? Behövs löpande antagning och hur hanterar man då frågan om "mest meriterade sökande ska antas".

Examineringsfrågan. Prestation och nollpresterare

Genomströmning är ett viktigt perspektiv i det livslånga lärandet, inte minst för att prestationsgraden följs upp och har ekonomiska konsekvenser för universitetet. Det är många gånger svårt att få yrkesverksamma eller studenter som läser kortare kurser på kvällar och helger eller på distans att ta sina poäng. Alla kanske inte ens är intresserade av poängen utan endast av lärandet i sig. Kanske borde

formerna för examination ses över så att fler slutför utbildningarna. Att inför en betygsskala med färre steg skulle också kunna ha betydelse. Olika sätt att examinera och olika betygsskalor för olika studenter/deltagare skulle också kunna vara en möjlighet.

Regleras i: pengaregel, vad får vi betalt för? Nationell och lokal regel. Kan den ses över? Riktlinje vid Uppsala universitet som reglerar betygsskalor.

Knäckfråga: hur får vi studenterna i det livslånga lärandet att ta sina poäng? Alternativt, hur undantar vi dessa studenter från krav på prestation?

Gränsöverskridande program/kurser

Det finns önskemål om tvärvetenskapliga kurser och kurser som tillhör flera huvudområden från olika fakulteter samtidigt för att möta behov inom det livslånga lärandet.

Regleras i: inte reglerat, det är en kvalitetsfråga i och med att det är en fakultet som är huvudansvarig för ett huvudområde är det svårt att avgöra vem som faktiskt är ansvarig om en kurs tillhör flera fakulteter samtidigt.

Knäckfråga: Hur kan man göra så att en kurs tillhör huvudområden över fakultetsgränserna och ändå vara tydlig med vem som har huvudansvaret för kvaliteten?

Konkurrenssituation mellan ordinarie utbildning och uppdragsutbildning

Studenterna uttrycker farhågor om att det livslånga lärandet och uppdragsutbildningen skulle kunna ske på bekostnad av resurser som annars skulle ha gått till ordinarie undervisning. En annan fråga handlar om universitetets autonomi, hur mycket kan vi anpassa utbildning utifrån arbetsgivarnas önskemål om det inte är uppdragsutbildning?

Regleras i: Uppdragsutbildningsförordningen: uppdragsutbildning får inte bedrivas på sådant sätt att eller i en sådan omfattning att den får negativ inverkan på resten av högskolans utbildning.

Knäckfråga: Hur ser vi till att uppdragsutbildningen kompletterar vår ordinarie utbildning och inte tar resurser (i form av t. ex. lärares tid)?

Att fundera på: Går det att använda kompletterande istället för konkurrerande? Hur behöver UU isf arbeta strategiskt?

Småkurser

Många yrkesverksamma efterfrågar kurser som är kortare än 5hp, som är den gräns som satts för korta kurser som finns vid Uppsala universitet. Regeln kom till för att garantera kvaliteten, speciellt vid fristående kurser där lärosätet inte kan reglera vad kursen kombineras med och för att undvika "snuttifiering". Tanken med regeln var att kortare kurser skulle kunna ges, men då företrädevis inom program där man vet vad studenterna får med sig för andra kunskaper inom området.

Regleras i: Examensordningen: en kurs måste vara minst 5 hp.

Knäckfråga: Hur kan vi erbjuda kortare kurser med kvalitet inom livslångt lärande?

Att fundera på: Behöver lärarna mer tid för en kortare kurs? Vad händer med fördelningen administration vs undervisning/lärande på en kort kurs?

Samverkan

För att nå så många som möjligt med utbildningarna inom det livslånga lärandet bör vi samverka med andra lärosäten, inte minst vad gäller utlysning (sätt och tidsplan). Hur skulle en sådan förändring kunna genomföras internt, utan att alltför stora resurser tas till detta?

Regleras i: regleras inte, genomförs inte i dagsläget

Knäckfråga: Kan vi samordna oss med andra lärosäten genom exempelvis SUHF? Hur påverkar det vår interna process?

Studentinflytande

Det är svårt att få yrkesverksamma personer som bara studerar en kortare tid vid universitetet engagerade i studentfrågor. Det är också svårt för studentkårerna att bevaka den här gruppens intressen och driva deras talan. Trots detta är det viktigt att få den här gruppen studenter engagerade och se till att studentinflytandet säkras på ett bra sätt.

Regleras i: högskoleförordningen.

Knäckfråga: hur säkras studentinflytande för gruppen yrkesverksamma som läser kortare kurser? Hur förbereder sig kårerna på denna växande grupp? Vad behöver gruppen av studentkårerna?

Pengar

Gruppen yrkesverksamma som ska läsa längre kurser vid universitetet och därför behöver vara tjänstlediga från sina ordinarie arbeten kan ha svårt att klara sig på studiemedel på grund av att det innebär en rejäl inkomstförsämring eller på grund av de inte alls är berättigade till studiemedel.

Regleras i: CSN:s regelverk.

Knäckfråga: Vem betalar för utbildningen, även om den är gratis? Har individen råd med det livslånga lärandet?

MOOC:ar

MOOC:ar (Massive Open Online Courses) skulle kunna ses som en del av det livslånga lärandet. Teknat har fått extra medel för att utveckla MOOC:ar

Regleras i: högskoleförordningen kap 11.

Knäckfråga: hur kan de ge högskolepoäng?

Systemfrågor som hinder

Inledningsvis nämndes att arbetsgruppen också identifierat en del problematiska systemfrågor. Det handlar t. ex. om åtkomlighet till kursmaterial för nya deltagare och studenter och uppföljning/flaggning av kurserna inom det livslånga lärandet i våra studieadministrativa system. Ett problem om man väljer att inte använda sig av våra ordinarie systemstöd i hanteringen av studenter och deltagare i det livslånga lärandet kan vara att vi då inte har samma kvalitetsgaranti och det kan också vara svårt att samläsa om studenterna/deltagarna finns i olika system.

Åtkomlighet: det kan vara en tröskel för nya studenter i en kortare kurs eller deltagare i en uppdragsutbildning att få åtkomst till lärplattformar så som Studium och konton (som exempelvis EDUID). Det handlar mindre om en regelfråga utan mer en om vilket systemstöd som finns för att läsa en kortare kurs.

Hur kan vi flagga i systemen att det är LLL-kurser? Frågan gäller både uppföljning/pengar och synlighet för den som vill söka en utbildning inom det livslånga lärandet.

Restlista och övriga kommentarer

Vi behöver bli tydligare med VAD vi ska göra för att kunna veta vilket regelverk som är relevant.

Vidareutbildning, karriärväxling. Hur ser behovet ut? Vilka kan det vara aktuellt för? Kanske behövs en analys av målgruppen? Vilka är de? Vad behöver de för att lyckas? Behov och förkunskaper. Företag kan vara en grupp som har behov. Hur matchar vi det vi har mot de som kan vara intresserade? Uppdragsutbildning kan vara ett svar. Som individ kanske man har andra behov också för LLL.

Introduktion kan vara mycket viktig för att vissa grupper ska komma i gång snabbt och känna sig trygga med vad som förväntas av dem. Det kan handla om studieteknik, rutiner för lån av böcker m.m.

Alumnfrågan viktig om man ska utveckla nya kurser. Alumner kan av misstag tas bort i vissa register.

Arbetseffektivitet och resurser – vad innebär det om vi startar upp många mindre kurser? Genomlys frågan.

Studenterna vill lyfta att **lärarledd tid** är viktig och att man inte ska inkräkta på den.

Är det livslånga lärandet **internationellt** eller vänder vi oss till svenskar?

Livslångt lärande, sammanställning av workshop 2 - Identifiera åtgärder och konsekvenser

En andra workshop med arbetsgruppen hölls den 15 juni 2021 med syfte att identifiera åtgärder och konsekvenser av de knäckfrågor som togs fram vid den första workshoppen i maj. Studentrepresentanten närvarade inte vid det andra tillfället, men bidrog med skriftliga kommentarer före workshoppen.

Arbetsgrupp stödsystem (Mål 3) har som uppdrag att

- Identifiera knäckfrågor i dagens processer för regelverket, både externt, UU internt och arbetssätt även på respektive vetenskapsområde.
- Genomföra en bedömning av förslag till anpassning av regelverket och åtgärda i de fall det är våra interna regelverk och det bedöms som relevant och bra ur ett helhetsperspektiv för universitetet. T. ex. möjlighet till flexibel antagning, kurspaket, kortare kurser, alternativa behörighetskrav eller urval

Under workshop 1 genomförde gruppen den första delen av uppdraget ovan, medan workshop 2 fokuserade på förslag till anpassningar och bedömningar av konsekvenser vid olika typer av lösningar. Strukturen nedan följer samma som den i sammanställningen av den första workshoppen.

Behörighet och urval

Knäckfråga: Hur kan man rekrytera och anta vissa grupper trots att det inte handlar om uppdragsutbildning?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker:

Det är viktigt vid rekrytering av en viss grupp att undvika diskriminering på grund av faktorer som exempelvis kön, ålder. Behörighetskraven till en viss utbildning ska också vara av en sådan art att den är helt nödvändig för att kursen ska klaras av. Det går alltså inte att begränsa typen av studenter som får gå en utbildning med hjälp av det verktyget.

När det finns fler behöriga sökande än antal platser är urval ett sätt att välja vilka studenter som får gå utbildningen. Urvalet måste dock gå att motivera sakligt. Ett exempel är att ange en viss typ och en viss omfattning på arbetslivserfarenhet för att välja de som passar för en kurs inom det livslånga lärandet. Detta kräver en del resurser, ofta på institutionsnivå. Urval kan heller inte tillämpas på utbildningar med löpande antagning, eftersom det vid varje givet tillfälle inte finns flera studenter att välja mellan och man inte kan återkalla tidigare antagningar om en mer meriterad student ansöker senare.

Genom riktad marknadsföring kan rätt målgrupp också nås (det blir då inte en regelfråga).

Blandade studentgrupper

Knäckfråga: Hur kan man få en blandad studentgrupp

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker:

Det går att blanda studentgrupper från det livslånga lärandet, uppdragsutbildning och reguljär verksamhet i samma klassrum. Om kraven är olika kan olika kursplaner och därmed olika lärandemål, betygsskalor, examinationsformer med mera användas trots att studenterna undervisas som en grupp.

Studentrepresentanten menar att det kan bli slitningar i gruppen om studenterna har olika betygsskalor och/eller examinationssätt. Dessa negativa konsekvenser kan mildras genom information och tydlighet om vad som gäller för de olika grupperna.

Tider och flexibilitet kring utlysning, ansökan och terminstider

Knäckfråga: Kan man ha mer flexibilitet kring utlysning, ansökan och terminstider?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Utlsynning och ansökan av våra utbildningar följer en nationell tidsplan. Det är möjligt att lägga till egna, lokala, antagningsomgångar om det finns behov av det. Man skulle också kunna ta fram en gemensam nationell omgång för bättre effekt (synlighet och samordning). Clearingeffekten (att samma person måste välja vilken kursen hen ska läsa en viss termin) uteblir med många parallella antagningsomgångar till samma termin.

Med fler olika utlysningar av utbildningar följer även ökade kostnader. Kostnaderna ökar både på institutioner och fakulteter (som måste förbereda ett nytt kursutbud samt ansvara för inläggningar i utbildningsdatabas), samt på Studentavdelningen (som arbetar med förberedelser och kvalitetskontroller i inför publicering på webben, överföringar mellan utbildningsdatabas, Ladok och NyA, samt hantering av antagningsomgången i sin helhet och bedömning av ansökningarna). Ju mer flexibelt utbildningsutbudet blir, desto mer ökar kostnaden per kurs, eftersom samma grundarbete behövs inför utlysning av varje ny kurs. De ökade kostnaderna för arbetet på institutions- och fakultetsnivå är mycket svåra att mäta. Vid Studentavdelningen skulle det handla om uppskattningsvis ca 3 heltidstjänster per år. Kostnaderna är då beräknade på ett utbud om max 50 kurser per omgång och 3 omgångar per år, med fasta ansökningstider och relativt kort tid från beslut om att ge en viss utbildning till antagningsbesked.

Terminstider finns nationellt reglerade och också fastslagna i ett rektorsbeslut vid Uppsala universitet. Det finns möjlighet att ansöka hos rektor om avsteg från fastställda tider om behov finns.

En kurs måste i nuläget ha en start och en sluttid. Detta beror på att CSN ska kunna hantera studiemedel på ett korrekt vis och studenter ska kunna planera och kombinera olika kurser med varandra och styrs hos oss via systemstödet (det vill säga inget specifikt beslut). I de studieadministrativa systemen är start och sluttider obligatoriska, så dessa måste göras om ifall flexibla kurstider ska införas.

3.4 Examineringsfrågan. Prestation och nollpresterare

Knäckfråga: Hur får vi studenterna i det livslånga lärandet att ta sin poäng?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Frågan om studenternas prestationer är tvådelad. Dels handlar det om att takbeloppet och vilka pengar som kan räknas av och dels handlar det om att få studenterna att delta i examination och prestera ett godkänt resultat. Det förstnämnda är en regel (regleringsbrevet) som skulle kunna förändras på lång sikt om vi verkar för det, gärna i samverkan med andra lärosäten. Det andra är mer en pedagogisk fråga och en resursfråga, för att studenter som läser kortare kurser vid sidan av sitt arbete är det ofta svårt att hinna med och de kan behöva extra coaching på personnivå för att slutföra.

Gränsöverskridande program/kurser

Knäckfråga: Hur kan man göra så att en kurs tillhör huvudområden över fakultetsgränserna?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Huvudområde är det ämnesområde som ligger till grund för examen och i huvudområdet ingår progression. Detta regleras i högskoleförordningen. Däremot måste inte alla kurser tillhöra ett specifikt huvudområde. Vill man samarbeta mellan olika fakulteter med gemensamma kurser inom det livslånga lärandet kan det göras utan att huvudområde måste anges.

Konkurrenssituation mellan ordinarie utbildning och uppdragsutbildning

Knäckfråga: Hur ser vi till att det livslånga lärandet kompletterar vår ordinarie utbildning och inte tar resurser?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Det är samma resurser för utbildningar inom det livslånga lärandet (undantag uppdragsutbildningar) som övriga utbildningar. Det är tydligt det livslånga lärandet kommer att kosta, på grund av att det handlar om mindre kurser med studenter som också i många fall arbetar vid sidan av studierna. Detta är dock ingen regelverksproblematik.

Småkurser

Knäckfråga: Hur kan vi erbjuda kortare kurser med kvalitet?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Uppsala universitets examensordning reglerar att kurser ska omfatta minst 5 hp. Av samma beslut framgår dock att det är möjligt att söka dispens hos rektor för att ge kortare kurser. Det är fakulteternas ansvar att se till att kvaliteten behålls även på kortare kurser.

Något som inte är en regel fråga men som ändå behöver lyftas är att de administrativa kostnaderna är en större andel av totalkostnaden för en kort kurs än för en längre. LLL-kurserna kommer troligen att vända sig till en grupp studenter som inte är vana vid studentwebben, studium, Ladok m. m. och därför krävs det i vissa fall en mer omfattande introduktion till universitetet och studierna än vad mer studievana studenter behöver. Detta gör att en ökad andel av kursens tilldelade medel går till administration inför och under än kurs jämfört med exempelvis kurser inom ett program.

Samverkan

Knäckfråga: Kan vi samordna oss med andra lärosäten när det gäller tidsplaner?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Detta är inte en regel fråga, utan kan genomföras om man kommer överens mellan lärosäten. Delvis görs detta redan.

Studentinflytande

Knäckfråga: Hur säkra studentinflytande för gruppen yrkesverksamma som läser kortare kurser?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Detta är inte en regel fråga, men det betonades att det är av stor vikt att studentinflytandet säkras även för den här gruppen. Förslagsvis arbetar universitetet tillsammans med studenterna för att hitta lösningar.

Pengar

Knäckfråga: Vem betalar för utbildningen, även om den är gratis?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Frågan bedömdes inte vara aktuell just nu.

MOCC:ar

Knäckfråga: Hur kan MOOC:ar kunna ses som en del av det livslånga lärandet?

Identifierade åtgärder och konsekvenser/risker

Frågan inte aktuell just nu.

Systemfrågor som hinder

Alla studenter behöver någon typ av stöd för att använda våra studieadministrativa system, men studenter inom det livslånga lärandet kan behöva extra mycket stöd, eftersom de oftare läser kortare kurser och har mindre intresse för att lära sig hur det fungerar fullt ut än om de läste ett helt utbildningsprogram.

System som Selma och Ladok är konstruerade för att stödja ett enhetligt sätt att hantera studenter och är uppbyggda utifrån lagar, förordningar och gemensamma nationella regelverk och överenskommelser för att behandla alla studenter så lika som möjligt. Det innebär att systemen inte har någon inbyggd flexibilitet. Systemen kan byggas om, men det tar tid och är krångligt. Att hantera (vissa) studenter utan systemstöd kan vara tidsödande och rättsosäkert.

Sammanfattning

Inga regelhinder, små eller inga ökade kostnader

- Blandade studentgrupper, olika examinationssätt, betygsskalor, terminstider etc. går att lösa. Kräver ökad arbetsinsats, men den är inte extrem.
- Kurser som ges av fakulteter gemensamt måste inte tillhöra ett huvudområde.
- Samverkan med andra lärosäten. Medför ev. kostnader, men nivån är beroende på hur mycket arbete som behöver läggas ner.
- Studentinflytandet kan säkras för LLL-gruppen och bedömningen är att det kan göras med relativt små medel. Finns inga regelhinder för detta.

Inga regelhinder, men ökade kostnader för universitetet

- Flexibla ansökningstider går att lösa genom lokala antagningsomgångar, men det blir kostsamt.
- Flexibla kurstider kräver manuell hantering gentemot CSN och relativt stora systemförändringar.
- Rektor kan ge dispens för kurser som omfattar mindre än 5 hp. Den administrativa kostnaden blir en större andel av kursen ju mindre omfattande kursen är.

- För ökad flexibilitet krävs ibland ombyggnad av de studieadministrativa systemen som är gjorda för ensade processer och likabehandling. Stora resurser och nationell samordning behövs för att lösa detta, men det är i de flesta fallen inte regelfrågor.

Regelhinder

- Regler kring behörighet och urval. Kan lösas delvis lösas genom marknadsföring mot en viss målgrupp, delvis genom urvalskriterier om fler sökande än antal platser. Omöjligt att kombinera löpande (flexibel) antagning med urval för att anta en viss grupp.
- Nollpresterare, måste ändras i regleringsbrevet om vi vill ha betalt utan prestation. En bit på vägen kan man komma med pedagogiskt arbete, men det är resurskrävande.

Sammanfattningsvis står vi i och med satsningen på livslånga lärandet inför ett paradigmskifte. För att få det att fungera så som projektet har tänkt måste vi gå från enhetlighet och masshantering till flexibilitet och individuella lösningar. Helst också med snabbare ledtider.

Konsekvenserna av detta påverkar bara delvis regelverket och då mest vad gäller (bristen på) adekvat systemstöd. Universitetet måste hitta en balans för att få ett effektivt resursutnyttjande i de individuella och flexibla lösningarna.

Förslag till fortsatt hantering av frågan blir därför att prioritera vad som bör genomföras med hänsyn tagen till kostnader på institutioner, fakulteter och central förvaltning. I samband med detta bör man också identifiera vem som gör vad och vilken utveckling av systemstöd som behövs framöver och vilka resurser som finns tillgängliga för detta.

En relaterad fråga är om universitetet bör få mer betalt för dessa studenter p. g. a. den anpassning som krävs både i form av kortare kurser vilket ger mer administrativt arbete per högskolepoäng och generellt dyrare administration? Uppdragsutbildningen, som ska möta behov från en jämförbar målgrupp, har en fullkostnadstäckande verksamhet och har en modell för kostnadsberäkning som skulle kunna vara intressant att jämföra med.

Universitetet också ha strategier för att klara informationsdelen mot studenter och presumtiva studenter och se till att tillräcklig kvalitet bibehålls då ledtiderna kortas. Dessutom måste studievägledningen, både centralt och vid fakulteter och institutioner utvecklas för att kunna möta målgruppens behov.

Krav/önskemål på förändringar i universitetets ramverk för utbildning

---

Delleverans (L4) i projektet "Livslångt lärande
vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten"

TEKNAT 2021/18

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och syfte	14
2	Lärdomar från LLL-UU Stöd och regelverk	14
3	Lärdomar och önskemål från arbetet med verktyglådan	15
4	Förslag på hur detta tas vidare	17
5	Bilagor	18

1. Bakgrund och syfte

Arbetet med kurser för yrkesverksamma kräver andra och mer flexibla förutsättningar för att på bästa sätt passa målgruppen.

Syftet med denna delleverans är att identifiera ändringar som krävs i universitetets och fakultetens ramverk för att ge bästa möjliga förutsättningar för kurser för yrkesverksamma.

Alla förslag kanske inte är genomförbara i nuläget, men projektet väljer ändå att lyfta förslag för att starta tankeprocessen kring möjliga lösningar. Vissa delar kräver ändringar i högre instans där vi får ta ställning till hur vi kan påverka framtida beslut, till exempel via nationella universitetssamarbeten.

2. Lärdomar från LLL-UU Stöd och regelverk

I universitetets övergripande projekt för livslångt lärande finns en arbetsgrupp för stöd och regelverk som arbetat fram möjliga knäckfrågor för arbetet med livslångt lärande (bilaga 1). De har också lämnat en rapport där de identifierat åtgärder och konsekvenser utifrån dessa knäckfrågor (bilaga 2).

De konstaterar i rapporterna att universitetet i och med satsningen på livslånga lärandet står inför ett paradigmskifte. För att få det livslånga lärandet så flexibelt som målgruppen önskar så måste vi gå från enhetlighet och masshantering till flexibilitet och individuella lösningar. Helst också med snabbare ledtider.

Konsekvenserna av detta påverkar dock bara delvis regelverket och då mest vad gäller (bristen på) adekvat systemstöd. Universitetet behöver hitta en balans för att få ett effektivt resursutnyttjande i de individuella och flexibla lösningarna.

Nedan sammanfattas de hinder och problem man identifierat indelade i tre kategorier:

1. Inga regelhinder, små eller inga ökade kostnader

- Blandade studentgrupper, olika examinationssätt, betygsskalor, terminstider etc. går att lösa. Kräver ökad arbetsinsats, men den är inte extrem.
- Kurser som ges av fakulteter gemensamt måste inte tillhöra ett huvudområde.

- Samverkan med andra lärosäten. Medför ev. kostnader, men nivån är beroende på hur mycket arbete som behöver läggas ner.
- Studentinflytandet kan säkras för LLL-gruppen och bedömningen är att det kan göras med relativt små medel. Finns inga regelhinder för detta.

2. Inga regelhinder, men ökade kostnader för universitetet

- Flexibla ansökningstider går att lösa genom lokala antagningsomgångar, men det blir kostsamt.
- Flexibla kurstider kräver manuell hantering gentemot CSN och relativt stora systemförändringar.
- Rektor kan ge dispens för kurser som omfattar mindre än 5 hp. Den administrativa kostnaden blir en större andel av kursen ju mindre omfattande kursen är.
- För ökad flexibilitet krävs ibland ombyggnad av de studieadministrativa systemen som är gjorda för ensade processer och likabehandling. Stora resurser och nationell samordning behövs för att lösa detta, men det är i de flesta fallen inte regelfrågor.

3. Regelhinder

- Regler kring behörighet och urval. Kan lösas delvis lösas genom marknadsföring mot en viss målgrupp, delvis genom urvalskriterier om fler sökande än antal platser. Omöjligt att kombinera löpande (flexibel) antagning med urval för att anta en viss grupp.
- Nollpresterare, måste ändras i regleringsbrevet om vi vill ha betalt utan prestation. En bit på vägen kan man komma med pedagogiskt arbete, men det är resurskrävande.

Förslag till fortsatt hantering av frågan blir därför att prioritera vad som bör genomföras med hänsyn tagen till kostnader på institutioner, fakulteter och central förvaltning. I samband med detta bör man också identifiera vem som gör vad och vilken utveckling av systemstöd som behövs framöver och vilka resurser som finns tillgängliga för detta.

En relaterad fråga är om universitetet bör få mer betalt för dessa studenter p. g. a. den anpassning som krävs både i form av kortare kurser vilket ger mer administrativt arbete per högskolepoäng och generellt dyrare administration? Uppdragsutbildningen, som ska möta behov från en jämförbar målgrupp, har en fullkostnadstäckande verksamhet och har en modell för kostnadsberäkning som skulle kunna vara intressant att jämföra med.

Universitetet behöver också ha strategier för att klara informationsdelen mot studenter och presumtiva studenter. Viktigt att se till att tillräcklig kvalitet bibehålls då ledtiderna kortas. Dessutom måste studievägledningen, både centralt och vid fakulteter och institutioner utvecklas för att kunna möta målgruppens behov.

3. Lärdomar och önskemål från arbetet med verktyglådan

LLL-TN:s arbete med verktyglådan medförde att den tidigare listan över knäckfrågor nu kunnat utökas med mer konkreta exempel. I diskussionerna i fokusgrupperna kom det upp en del frågeställningar kring hur det går att genomföra olika idéer och i tabell 1 presenteras dessa med en koppling till de olika kategorier av hinder som presenterats i LLL-UUs rapport i kapitel 2.

Återigen blir det tydligt att det mesta inte är några regelrätta hinder utan mer en fråga om ökade kostnader och finansieringsmodell. Hur mycket vill vi att utbildning för kompetensutveckling ska få konkurrera med den vanliga grundutbildningen – i slutändan handlar det om samma påse med pengar.

Tabell 1. Konkreta exempel på problemställningar och typ av hinder kopplade till nya förslag och idéer kring kurser för yrkesverksamma och ett livslångt lärande

Problemformulering	Hinder
En mer blandad palett av studenter kommer att söka till dessa kurser. Dessa studenter kommer att vara en resurs för kursen men det kan också vara svårt att bedöma och validera deras förkunskaper. Detta är inte att likställa med att sänka behörighetskraven. Frågan är hur vi ska gå till väga med valideringen, vem som ska göra den osv? Mycket resurskrävande.	Validering
Det behövs en större flexibilitet i motsvarande bedömningen av behörighetskrav, men utan att sänka kvaliteten på kursen. Motivationen hos studenterna är ofta viktigare än förkunskaper.	Validering och regelverk
En attraktiv kurs vore att kunna kombinera delar av grundläggande behörighet med högre nivå i ett paket för en kurs som först ger förkunskaper och därefter bygger på med spetskompetens. Lite samma princip som tekniskt basår som ges på universitetet för att ge studenterna särskild behörighet för Teknats olika utbildningar. Förslaget är att bygga ihop en kurs som innehåller en del grundutbildning och en del undervisning på mer avancerad nivå. Går det även att ha förkunskaper för grundläggande behörighet?	Regelverk – dock inget problem så länge det är på akademisk nivå
Kvalitet vs. Kvantitet - ibland kan en smal spetskurs för endast några få studenter vara mer värdefullt för samhällets behov än en bred kurs för många studenter. Omöjligt med dagens finansieringsmodell. Kan också handla om möjligheten att skapa kurser på förfrågan.	Finansieringsmodell
Vi ser redan idag att vi har en betydligt lägre genomströmning på fristående kurs och distansundervisning. Det blir svårt att utveckla kurser med nuvarande finansieringsmodell när vi har låg genomströmning.	Finansieringsmodell
Ökad risk att kurser ses som "lätta". Viktigt att examinationen möter upp kursens kvalitet.	Examinationsform
Idag samma regler i antagningsprocessen till en kurs för livslångt lärande som antagning till ett helt kandidat- eller masterprogram vilket verkar oproportionerligt med hänsyn till antalet hp det gäller och det ursprungliga ändamålet med kurser för ett livslångt lärande. (t. ex där presumtiva	Regelverk

studenter inte blivit antagna pga alltför stelbenta krav på Transcripts of records) Måste det vara så?	
Snabbare hantering för utveckling av nya kurser. Från idé till kursstart. Idag tar det tar ca två år från kursidé till kursstart. De steg som krävs idag innefattar bl a att skapa kursplan, formellt beslut om kursplan, skapa kurstillfälle, utlysning och antagning. Det finns steg i kursutvecklingen som skulle kunna snabbas upp. Kan man få ner startsträckan till 1,5 år?	Regelverk
Mer flexibel antagning för yrkesverksamma. Kurser för yrkesverksamma behöver i högre utsträckning vara öppna för sen anmälan.	Inget hinder, små eller inga ökade kostnader
Snabbare ledtider i antagningen. Skulle även behöva kunna ske med kortare varsel. T. ex. skapa möjlighet att anmäla sig till kursen direkt via föreläsaren om man inte behöver få hp.	Inget hinder men ökade kostnader
När ska kurser ges? Måste de vara knutna till studieperioderna? Utlysning och allt som hör till? Det vore toppen om vi kan ha kurser som går kontinuerligt, eller över en termin, men att man kan starta, lämna in uppgifter och examineras när som helst?	Inget hinder men ökade kostnader
Behöver kunna ställa om kurser till uppdragsutbildning och tvärt om – att uppdragsutbildningar ska kunna öppnas för vanliga studenter. Idag köper uppdragsutbildningen ibland platser på ”vanliga” kurser.	Inget direkt hinder men kräver samordning
Behövs en större flexibilitet i kursutbudet än endast poänggivande kurser under takbeloppet. Vore önskvärt att kunna bygga upp en bas av nätbaserad icke poänggivande utbildning, typ MOOC men idag saknas finansiering för den formen av undervisning och en plattform.	Inget hinder men ökade kostnader

4. Förslag på hur detta tas vidare

Projektet konstaterar att här finns en hel del olösta frågeställningar och att det här är ett område där både Teknat och hela universitetet behöver arbeta vidare. En viktig slutsats är dock att det inte direkt är regelverket som ställer till problem. Det är tydligt att det går att genomföra en utökad satsning på livslångt lärande med ett mer flexibelt och individanpassat arbetssätt men att det är mer resurskrävande och kommer att medföra ökade kostnader. Här behöver universitetet centralt ta ett beslut hur mycket man vill satsa på det livslånga lärandet. Frågor kring en särskild finansieringsmodell för utbildning kring livslångt lärande är också högintressant.

Inom Teknat behöver växthuset lyfta dessa frågor så att berörda instanser arbetar vidare med frågorna. Det gäller framför allt på institutionsnivå och här är det viktigt att vår utbildningsorganisation arbetar som en helhet. Många av de frågor som lyfts i LLL-UU:s rapporter och i den här rapporten behöver dock ett gemensamt svar över hela universitetet och bör därmed antagligen drivas centralt via studentavdelningen.

Nedan listar vi de olika hinder som framkommit i rapporten och förslag till hur de kan arbetas vidare med:

Inget direkt hinder i regelverket marginellt ökade kostnader – de här frågorna styr och ansvarar vetenskapsområdena och institutionerna i stort själva över. Här tror vi att ett LLL-sekretariat kan spela en viktig roll som spindel i nätet och göra listor över goda exempel etc.

Inget direkt hinder i regelverket men ökade kostnader – de här frågorna behöver hanteras centralt via studentavdelningen så att det fungerar likriktat för hela universitetet. Dock viktigt att det är vetenskapsområdena som måste ta fram och enas kring vilka förändringar man vill få till.

Regelverk – studentavdelningen har ansvar för merparten av dessa frågor som gäller utlysning och antagning. När det gäller regelverket kring fastställande av kursplaner görs det av fakultetsnämnden och på teknat är det delegerat till utbildningsnämnderna NUN och TUN. En viktig fråga när det gäller regelverket är att formulera behörighet till kurser som passar målgruppen. Frågan ingår i arbetet med att upprätta kursplaner vid teknat fakulteten.

Validering – ett område som inte lyfts i LLL-UU rapporten. Om det nya omställningsstödet blir verklighet så kommer det att krävas ett ökat fokus på validering och här kommer hela UU:s utbildningsorganisation med studentavdelningen i spetsen att behöva hitta ett bra system och samarbete. Idag kan individer ansöka om [bedömning av reell kompetens](#) genom att ladda upp arbetsintyg och andra relevanta meriter tillsammans med ansökan via [antagning.se](#). För beslut om antagning med reell kompetens kommer validering kräva ämneskunskaper som t. ex. studierektorer ute på institutionerna besitter.

Finansieringsmodell – den här frågan behöver lyftas nationellt och gemensamt för hela universitetssektorn (tex via SUHF) för att kunna påverka utbildningsdepartementet. Idag diskuteras livslångt lärande framför allt via näringsdepartementet men här behövs en tydligare kontakt via utbildningsdepartementet. Vid senaste REDIR nov 2021 var det tydligt att flera lärosäten känner sig bakbundna på samma sätt. Det är ett ämne som är tänkt att avhandlas vid det externa seminariet den 16 februari "Universitetens roll i det livslånga lärandet"

Examinationsform och kursupplägg - de här frågorna ansvarar institutioner och utbildningsorganisationen över själva.

5. Bilagor

Rapporter från LLL-UU

Bilaga 1 - Livslångt lärande, sammanställning av workshop 1 - [knäckfrågor i regelverket](#)

Bilaga 2 - Livslångt lärande, sammanställning av workshop 2 - [Identifiera åtgärder och konsekvenser](#)

Bilaga 3 [Leverans L3](#)